

**ՀԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՅԵՐԵՆ /ԳՐԱԲԱՐ/,
ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ/ՄՈՂՈՒԼ 3/**

ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	ՊԱՏՄԱԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ
ԱՄԲԻՈՆ	ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՎԻ ԵՎ ՆՐԱ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ՄԵԹՈԴԻԿԱՅԻ
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ ԵՎ ԸՆԹԱՑԻԿ ՄՈՂՈՒԼ	ՀԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՅԵՐԵՆ /ԳՐԱԲԱՐ/ /ՄՈՂՈՒԼ 3/
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԻՉ ԵՎ ՄՈՂՈՒԼՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ	1708B4/08.3, /4 ՄՈՂՈՒԼ/
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
ԿՈՒՐՍ /ԿԻՍԱՍՅԱԿ	2-րդ կուրս, 2-րդ կիսամյակ
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻՆՊԱՏԱԿԸ	<p>Ուսանողներին գիտելիքներ տալ 5-12-րդդդ. գրականությամբ ավանդված հին հայերենի /գրաբար/ բայի ձևաբանական իրողությունների մասին, մասնավորապես ծանոթացում բայի խոնարհման անցյալի հիմքի կազմության ձևերին, տեսակներին և գործառությանը, ծանոթացում գրաբարի պատճառական բայերի կազմության և խոնարհման առանձնահատկություններին, գրաբարի պակասավոր և միադիմի բայերի գործածության առանձնահատկությունների յուրացում, գրաբարի բայի պարզ խոնարհման համակարգից կատարվող շեղումների ու բայական անկանոնությունների ընկալում և յուրացում, երկրորդական բաղադրյալ բայական ժամանակաձևերի կազմության և արտահայտման, խոնարհման յուրացում, գրաբար բնագրերի ձևաբանական վերլուծության և թարգմանության կատարում</p>
ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ	<p>ԳԻՏԵԼԻՔ. Մահմանել գրաբարի բայի խոնարհման անցյալի հիմքը, բացատրել այդ հիմքի տեսակներն ըստ բայի լծորդության և կազմության, ճանաչել բաղադրյալ ժամանակաձևերի, անկանոն խոնարհման հիմնական առանձնահատկությունները: Թարգմանել գրաբար բնագրերը արդի հայերենով: ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ . Համեմատել բայի պարզ և բաղադրյալ ժամանակաձևերը, գնահատել անկանոն խոնարհման առանձնահատկությունները: Մեկնաբանել գրաբարի միադիմի և պակասավոր բայերի գործածության ինքնատիպությունները: ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆ. Ընթերցել, հասկանալ բացատրել եւ թարգմանել գրաբար բնագրերը: Հստակ տարբերակել գրաբարի ու արդի հայերենի համարժեք լեզվաքերականական իրողությունները: Դրսևորել արդի հայերեն բնագիրը գրաբարի փոխադրելու, գրաբար խոսք կառուցելու հմտություններ:</p>

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ
ՆԿԱՐԱԳԻՐ

- ԿՐԵԴԻՏՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ՝ 5
- ԼՍԱՐԱՅԻՆ ԺԱՄ՝ 48
- ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ՝ 6
- ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ 42
- ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ 3

ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Նախնական գիտելիքներ հինգրական հայերենի մասին՝ ավագրպ բոցիչափորոշիչներին համապատասխան, ինչպես նաև երգաբարի հնչյունական, բառակազմական իրողությունների, անունների և բայերի թեքման առանձնահատկությունների մասին նախորդ կիսամյակներում ձեռք բերած գիտելիքները:

ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ԵՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐ

դասախոսություն, ինքնուրույն, անհատական ելույթային աշխատանք գործնական աշխատանք

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Բայի խոնարհման. անցյալի հիմք.
  - 1.1. Անցյալի հիմքի տեսակները և դրանց որոշման միջոցները /ըստ լծորդության եւ կազմության/
2. Բայի խոնարհման տիպերը /ներգործաձև, կրավորաձև, խառը/ անցյալի հիմքով կազմված ժամանակաձևերում
3. Բայի խոնարհումն անցյալի հիմքով.
  - 3.1. Մահմանական անցյալ կատարյալ ժամանակաձև
  - 3.2. Ստորադասական երկրորդ ապառնի
  - 3.3. Բուն հրամայական ժամանակաձև
  - 3.4. Հորդորական հրամայական ժամանակաձև
4. Կրավորական սեռի արտահայտությունը անցյալի հիմքով կազմվող ժամանակաձևերում
5. Պատճառական բայերի կազմությունը և խոնարհումը
6. Բայական անկանոնություններ.
  - 6.1. Առաջին խմբի անկանոն բայերի խոնարհումը
  - 6.2. Երկրորդ խմբի անկանոն բայերի խոնարհումը
7. Պակասավոր բայեր. Գործածությունը և խոնարհումը
8. Եղանակիչ բայեր. արտահայտությունը և գործածությունը
9. Աշխատանք գրաբար բնագրերի վրա
10. Բայի ժխտական խոնարհումը
11. Բայի բաղադրյալ խոնարհումը.
  - 11.1 բաղադրյալ ժամանակաձևեր <եմ>բայով
  - 11.2. բաղադրյալ ժամանակաձևեր <լինիմ>բայով

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
ՀԻՄՆԱԿԱՆ

1. Ավետիսյան Հ., Ղազարյան Ռ., Գրաբարի ձեռնարկ, Եր., 1976, էջեր 104-142, 143-158
2. Խաչատրյան Լ., Թոսունյան Գ., Գրաբարի դասագիրք, Եր., 2014, էջեր 83 – 144

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ

1. Աբրահամյան Ա., Գրաբարի ձեռնարկ, Եր., 1976, էջեր 59-93
2. Մկրտչյան Է., Գրաբարի դասընթաց, Եր., 2008, էջեր 46-76
3. Խաչատրյան Լ., Գրաբարի ուսումնական բառարան, Եր., 2013
4. Հովհաննիսյան Վ. Գրաբարի ուղեցույց, Եր., 2002

ՄՏՈՒԳՄԱՆ ԵՎ
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՁԵՎԵՐԸ

բանավոր ամփոփիչ ստուգում,
ընթացիկ գրավոր ստուգում,
անհատական գրավոր աշխատանք՝
յուրաքանչյուրը 100 միավոր առավելագույն ար-
ժեքով:
Հարցատոմար՝ 3 հարցից՝ երկու 30 և մեկ 40 միավոր
կշիռներով:

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ
ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ ԵՎ ԿՇԻՌ

1. Բաղադրիչ 1՝ 10 /հաճախումներ/,
2. Բաղադրիչ 2՝ 20 /ընթացիկ ստուգում/,
3. Բաղադրիչ 3՝ 20 /անհատական աշխատանք/,
4. Բաղադրիչ 4՝ 40 /ամփոփիչ ստուգում/,
5. Բաղադրիչ 5՝ 10 /ընթացիկ ակտիվություն/

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՍԱՆԴՂԱԿ

Գնահատման թվային միավորը	Տառային գնահատական	Գնահատականի պաշտոնական թվային համարժեքը	
96-100	A+	5+	
91-95	A	5	
86-90	A-	5-	
81-85	B+	4+	
76-80	B	4	
71-75	B-	4-	
66-70	C+	3+	
61-65	C	3	
40-60	C-	3-	
Մինչև 39	D	2	

Հ/Հ	Թեմա	Լսարանային ժամեր			Ուսանողի ինքնուրույն աշխատա-ժամանակը	Ուսանողի ընդհանուր աշխատա-ժամանակը
		Դաս	Սեմ	գործ		
1.	Բայի խոնարհումը. Անցյալի հիմք. տեսակները և դրանց որոշման միջոցները /ըստ լծորդության և կազմության/	2			4	6
2.	Բայի խոնարհումը. Խոնարհման տիպերը /ներ-գործած և կրավորած, խառը/ անցյալի հիմքով կազմված ժամանակաձևերում	2			4	6
3.	Աշխատանք բնագրի վրա, Ն. Շնորհալու «Առաւօտ լուսոյ» շարականի առաջին մասի սերտում			2	4	6
4.	Բայի խոնարհման անցյալի հիմքով կազմվող սահ-մանական անցյալ կատարյալ ժամանակաձև			2	4	6
5.	Բայի խոնարհման անցյալի հիմքով կազմվող սահմանական անցյալ կատարյալ ժամանակաձև			2	4	6
6.	Բայի խոնարհումը. անցյալի հիմքով կազմվող ժա-մանակաձևեր. ստորադասական երկրորդ ապառնի			2	3	5
7.	Բայի խոնարհումը. անցյալի հիմքով կազմվող ժա-մանակաձևեր. ստորադասական երկրորդ ապառնի			2	4	6
8.	Բայի խոնարհումը. անցյալի հիմքով կազմվող բուն հրամայական			2	4	6
9.	Բայի խոնարհումը. անցյալի հիմքով կազմվող հորդորական հրամայական			2	4	6
10.	Կրավորական սեռի արտահայտություններ կա-լի հիմքով կազմվող ժամանակաձևերում			2	4	6
11.	Կրավորական սեռի արտահայտությունը անց -յալի հիմքով կազմվող ժամանակաձևերում			2	4	6
12.	Պատճառական բայերի կազմությունը			2	6	8
13.	Պատճառական բայերի խոնարհումը, Ն.Շնորհալու «Առաւօտ լուսոյ» շարականի երկրորդ մասի սերտում			2	4	6
14.	Բայական անկանոնություններ. առաջին խմբի անկանոն բայերի խոնարհումը			2	3	5
15.	Բայական անկանոնություններ. առաջին խմբի անկանոն բայերի խոնարհումը			2	4	6
16.	Բայական անկանոնություններ. երկրորդ խմբի անկանոն բայերի խոնարհումը			2	4	6
17.	Պակասավոր բայեր. Գործածությունը			2	4	6

18.	Պակասավոր բայեր. Խոնարհումը			2	4	6
19.	Եղանակիչ բայեր. արտահայտությունը և գործածությունը	2			6	8
20.	Աշխատանք գրաբար բնագրերի վրա, Մ. Խորենացու «Ողբի» սերտողություն			2	3	5
21.	Բայի ժխտական խոնարհումը			2	4	6
22.	Բայի խոնարհումը. Բաղադրյալ ժամանակաձևեր<եմ> բայով			2	4	6
23.	Բայի խոնարհումը. Բաղադրյալ ժամանակաձևեր «լինիմ» բայով			2	4	6
Ընթացիկ ստուգում						3
Ամփոփիչ ստուգում						8
Ընդամենը						150